

Επιστημονικοί Υπολογισμοί - Μέρος III: Παράλληλοι Υπολογισμοί

Χαρμανδάρης Βαγγέλης, Τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών
Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εαρινό Εξάμηνο 2013/14

Κεφάλαιο 5: (Α) Λογισμικό, Βασικές Εφαρμογές – OpenMP

- Παράλληλες Γλώσσες Δεδομένων (Fortran 90, C, C++).
- Βιβλιοθήκες Ανταλλαγής Μηνυμάτων (Message Passing Interface, MPI), OpenMP, POSIX Threads.
- Παράλληλοι Αλγόριθμοι με Χρήση OpenMP.

Λογισμικό

Λογισμικό για ανάπτυξη παράλληλων προγραμμάτων:

- **Διαθέσιμα πακέτα:** γενικής χρήσεως ή εξειδικευμένοι αλγόριθμοι.
 - **Υπέρ:** Εύκολη λύση.
 - **Κατά:** Μη-κατανόηση του αλγόριθμου και του προγράμματος.
- **Ανάπτυξη κώδικα από την αρχή**
 - **Υπέρ:** Ευελιξία, Προσαρμοστικότητα, Κατανόηση.
 - **Κατά:** Μπορεί να είναι πολύ χρονοβόρα λύση.
- Δυνατότητα χρήσης προγραμμάτων από **παράλληλες βιβλιοθήκες:** π.χ. χρήση των βιβλιοθηκών BLAS, ScaLAPack κ.α.
 - **Υπέρ:** Οι βιβλιοθήκες περιέχουν πολύ γρήγορους και δοκιμασμένους αλγόριθμους.
 - **Κατά:** Δύσκολη κατανόηση του αλγόριθμου και του προγράμματος.

Λογισμικό Παράλληλου Προγραμματισμού

- Διεπιφάνεια Προγραμματισμού και Εφαρμογών (**Application Programming Interface**)
 - Παράλληλες Γλώσσες Δεδομένων (**Parallel Data Languages**): Πράξεις μεταξύ διανυσμάτων, πινάκων (π.χ. Fortran 90, high Performance Fortran)
 - Μοντέλο Δεσμών (**Threads model**): Πολλαπλές διεργασίες που επικοινωνούν μέσω του κυρίως προγράμματος.
 - Μοντέλο Μεταφοράς Μηνύματος (**Message Passing model**): οι διεργασίες επικοινωνούν με ανταλλαγές μηνυμάτων.
- Αυτόματος Παραλληλισμός
 - Αυτόματη μετατροπή του κώδικα. Συνήθως μετατροπή απλών επαναληπτικών διαδικασιών (loops).
 - Εύκολοι στη χρήση αλλά με περιορισμένες δυνατότητες.

Παράλληλες Γλώσσες Δεδομένων

- Συνήθως εμπεριέχουν σύνολο εντολών προέκτασης της κανονικής (σειριακή) γλώσσας.
- **Fortran 90 και 95** (F90, F95):

➤ Πράξεις μεταξύ διανυσμάτων, πινάκων

Fortran

```
Real x(100), y(100)
.....
Do i = 1, 100
  y(i) = y(i)*x(i)
End do
```

F90

```
Real :: x(100), y(100)
.....
y = y*x*z
```

- **High Performance Fortran** (HPF):

➤ Περιέχει ειδικές εντολές (compiler directives) που λένε στον compiler πώς να κατανέμει δεδομένα μεταξύ των επεξεργαστών.

Παράλληλες Γλώσσες Δεδομένων

Πολλές παραλλαγές/επεκτάσεις της C .

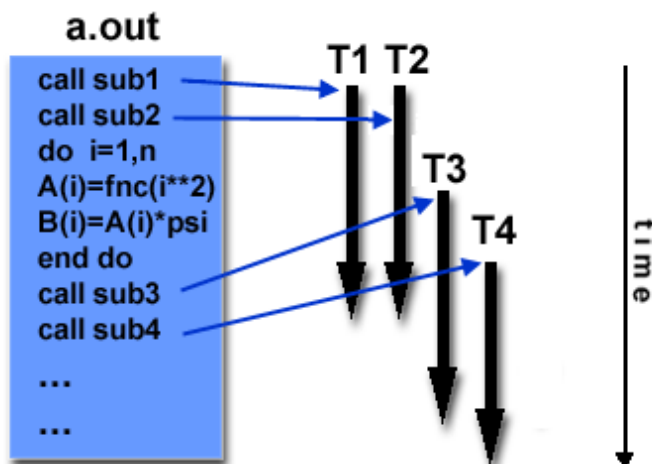
Οι περισσότερες από αυτές έχουν αναπτυχθεί για συγκεκριμένες αρχιτεκτονικές υπολογιστικών συστημάτων .

- **C***: developed in ~ 1990 by Thinking Machines Corporation, for the connection machine (SIMD algorithms).
- **Sequent C**: parallel programming under DYNIX (a version of UNIX).
- **nCUBE C+**: επέκταση της C κατά την οποία ένα πρόγραμμα τρέχει ολόκληρο σε κάθε επεξεργαστή. Μοντέλο SPMD (Single Program Multiple Data).
- **OCCAM**: developed in ~ 1978 by Immos Limited for the Transputer series of processor.
- **C-LINDA**: consists of several operations that work on tuple space, a special form of shared memory.

Μοντέλο Δεσμών (Threads model)

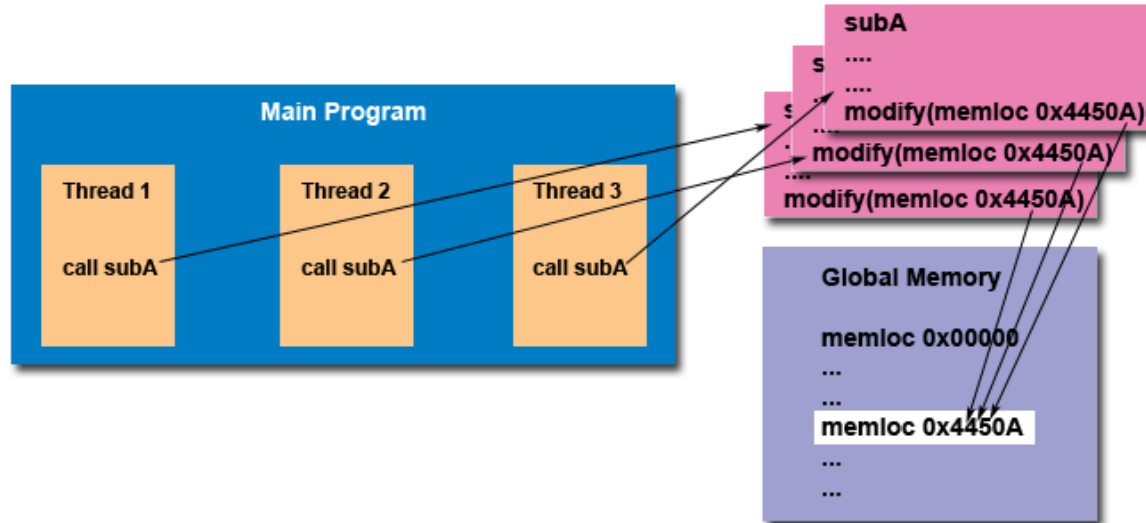
- Στο μοντέλο δεσμών παράλληλου προγραμματισμού μια **διεργασία μπορεί να έχει πολλαπλούς, ταυτόχρονους δρόμους εκτέλεσης (execution paths)**.
- **Παράδειγμα:** κύριο πρόγραμμα *main.exe* που περιλαμβάνει σειρά από υπορουτίνες.
 - Μετά από εκτέλεση ενός σειριακού μέρους το *main.exe* δημιουργεί μια σειρά από εργασίες (δέσμες) οι οποίες μπορούν να εκτελεστούν ταυτόχρονα.
 - Κάθε εργασία έχει τοπικά δεδομένα (local data) και μοιράζεται τα δεδομένα του *main.exe*. Κατόπιν ανατίθεται σε διαφορετικό επεξεργαστή.
 - Οι δέσμες επικοινωνούν μεταξύ τους μέσα από την γενική (global) κοινή μνήμη.
 - Το *main.exe* είναι υπεύθυνο για την δημιουργία των δεσμών και την παροχή των κοινών δεδομένων που χρειάζεται κάθε δέσμη.

Μοντέλο Δεσμών (Threads model)

- Από πλευράς προγραμματισμού το μοντέλο δεσμών συνήθως περιλαμβάνει
 - Βιβλιοθήκη από υπορουτίνες που καλούνται από το κυρίως πρόγραμμα.
 - Σειρά από οδηγίες για τον compiler που εμπεριέχονται στον παράλληλο κώδικα (**compiler directives**).
- **Κατάλληλο για συστήματα μοιραζόμενης – κοινής μνήμης.**

Μοντέλο Δεσμών (Threads model)

Διαφορετικές εφαρμογές του μοντέλου δεσμών:

POSIX Δέσμες:

- Βασίζεται σε συναρτήσεις βιβλιοθήκης.
- Διαθέσιμο μόνο για την C.
- Συχνά αναφέρεται και ως Pthreads.
- Προσφέρει πολύ εξειδικευμένο παραλληλισμό. Αρκετά πολύπλοκο στην χρήση.

OpenMP:

- Βασίζεται σε compiler directives.
- Διαθέσιμο τόσο για C/C++ και Fortran.
- Μπορεί να είναι πολύ εύκολο στην χρήση, ειδικά για παραλληλισμό επαναληπτικών διαδικασιών (loops).

- Προσοχή: το μοντέλο δεσμών είναι αρκετά ισχυρό για shared memory machines αλλά όχι για άλλες αρχιτεκτονικές. Δύσκολη η μεταφορά του παράλληλου κώδικα σε διαφορετικά συστήματα.

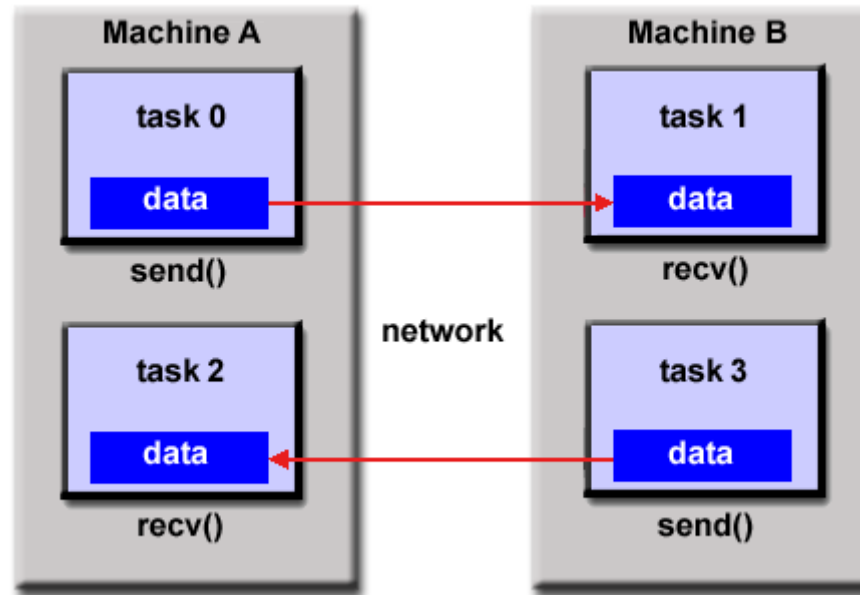
Μοντέλο Μεταφοράς Μηνύματος (Message Passing)

- Το μοντέλο μεταφοράς μηνύματος έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
 - Υπάρχει σύνολο από **διεργασίες οι οποίες χρησιμοποιούν την δικιά τους μνήμη** κατά τη διάρκεια των υπολογισμών.
 - **Οι διεργασίες ανταλλάσσουν δεδομένα** στέλνοντας και λαμβάνοντας μηνύματα.
 - Οι διαδικασία ανταλλαγής συνήθως **χρειάζεται συνεργασία μεταξύ των διεργασιών**. Παράδειγμα η αποστολή μηνύματος πρέπει συνδυάζεται με την λήψη του από άλλη διεργασία.
- Η επικοινωνία γίνεται μέσα από **βιβλιοθήκες ανταλλαγής μηνυμάτων** (π.χ. MPI, PVM) τύπου *SEND* και *RECEIVE*.
- Η βιβλιοθήκη **MPI (Message Passing Interface)** είναι το διεθνές στάνταρτ.

Μοντέλο Μεταφοράς Μηνύματος (Message Passing)

- Από πλευράς προγραμματισμού **ο χρήστης είναι απολύτως υπεύθυνος** για τον προσδιορισμό της παράλληλης διαδικασίας.
- **Κατάλληλο τόσο για συστήματα κοινής αλλά και κατανεμημένης μνήμης.**
- **Οι κώδικες επεκτείνονται και μεταφέρονται** σε συστήματα διαφορετικής αρχιτεκτονικής σχετικά εύκολα.

Αυτόματος Παραλληλισμός

- Παραλληλισμός σειριακού κώδικα μέσω αυτόματων παράλληλων μεταγλωττιστών (**parallel compilers**).
- Εύκολοι στη χρήση: απαιτείται λίγη έως καθόλου δουλειά από τον χρήστη.
- Αυτόματος παραλληλισμός επαναληπτικών διαδικασιών (loops): ανάθεση κομματιών της επαναληπτικής διαδικασίας σε διαφορετικούς επεξεργαστές.
- Μειονεκτήματα:
 - Παραλληλισμός διεργασιών δεν είναι εφικτός.
 - Δεν είναι ευέλικτος.
 - Μπορεί να παράγει λάθος αποτελέσματα.
- Γενικά τα **αποτελέσματα είναι πολύ φτωχά**: η πολυπλοκότητα των επαναληπτικών διαδικασιών δεν επιτρέπει την αυτόματη παραλληλοποίηση τους.

Κεφάλαιο 5: Open Multi-Processing (OpenMP)

Βασική ιδέα: Χρησιμοποιώντας ένα σύνολο ειδικών εντολών παραλληλίζουμε μέρη του υπάρχοντα σειριακού κώδικα.

Θα δούμε πιο αναλυτικά:

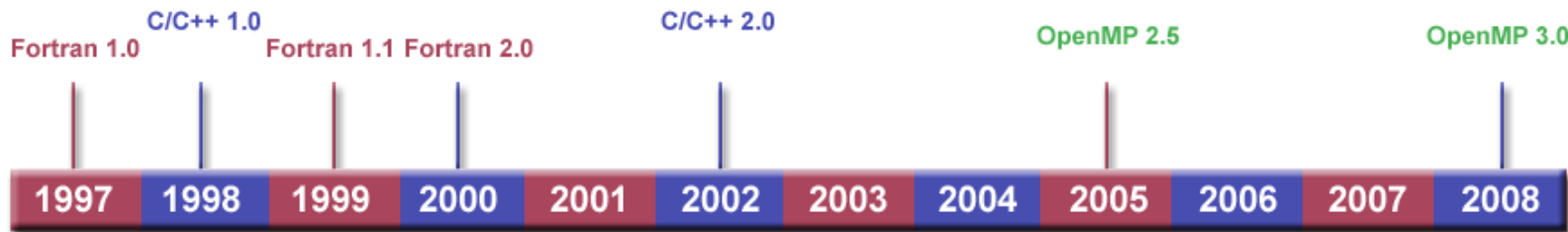
- **Τι είναι το OpenMP; Εισαγωγικά.**
- **Ένα απλό πρόγραμμα σε OpenMP.**
- **Παραλληλισμός επαναληπτικών διαδικασιών (loops) χρησιμοποιώντας OpenMP.**

Τι Είναι το OpenMP;

- Το OpenMP είναι μια Διεπιφάνεια Προγραμματισμού και Εφαρμογών (**Application Programming Interface**) παραλληλισμού για συστήματα κοινής μνήμης (**shared memory systems**). Αποτελείται από:
 - Compiler Directives
 - Runtime Library Routines
 - Environmental Variables
- Χαρακτηριστικά του OpenMP: Standard για τα περισσότερα συστήματα κοινής μνήμης, Εύκολο στη χρήση, Αποτελεσματικότητα, Φορητότητα.
- Σχεδιασμένο το για C/C++ όσο και Fortran/ Fortran 90.

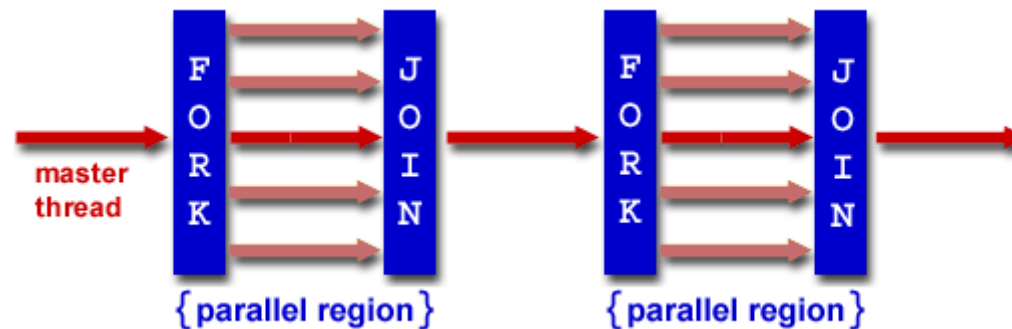
• Ιστορία και Εξέλιξη:

Τι Είναι το OpenMP;

- Το OpenMP βασίζεται στην ύπαρξη πολλαπλών δεσμών (**multi-threaded**) σε διεργασίες κοινής μνήμης. Το πρόγραμμα χωρίζεται σε παράλληλα και σειριακά μέρη.
- Κάθε OpenMP πρόγραμμα ξεκινά με μια αρχική διεργασία (**master thread**) η οποία εκτελείται σειριακά έως ότου φτάσουμε στην πρώτη παράλληλη περιοχή.

- **Compiler Directive based:** ο παραλληλισμός επιτυγχάνεται με την χρήση κατάλληλων οδηγιών που εμπεριέχονται στον κώδικα (C/C++ ή Fortran).

Παράδειγμα: 'Hello world' πρόγραμμα

Απλό πρόγραμμα σε Fortran

```
Program Hallo
```

```
Integer :: NTHREADS, TID, OMP_GET_NUM_THREADS, OMP_GET_THREAD_NUM
```

```
!Fork a team of threads with each thread having a private TID variable
```

```
!$OMP PARALLEL PRIVATE(TID)
```

```
! Obtain and print thread id
```

```
TID = OMP_GET_THREAD_NUM()
```

```
PRINT *, 'Hello World from thread = ', TID
```

```
! Only master thread does this
```

```
IF (TID == 0) THEN
```

```
  NTHREADS = OMP_GET_NUM_THREADS()
```

```
  PRINT *, 'Number of threads = ', NTHREADS
```

```
END IF
```

```
! All threads join master thread and disband
```

```
!$OMP END PARALLEL
```

```
Stop
```

```
End
```


Παράδειγμα: 'Hello world' πρόγραμμα

Απλό πρόγραμμα σε C

```
#include <omp.h>
main () {

int nthreads, tid;

/* Fork a team of threads with each thread having a private tid variable */
#pragma omp parallel private(tid)
{
    /* Obtain and print thread id */
    tid = omp_get_thread_num();
    printf("Hello World from thread = %d\n", tid);

    /* Only master thread does this */
    if (tid == 0)
    {
        nthreads = omp_get_num_threads();
        printf("Number of threads = %d\n", nthreads);
    }
} /* All threads join master thread and terminate */

}
```


Περιγραφή Απλού Προγράμματος

Η διάταξη των εντολών/οδηγιών OpenMP (compiler directives) είναι:

- **Fortran:** *!\$OMP directive.name [clause]*
 - Παράδειγμα: *!\$OMP PARALLEL DEFAULT(SHARED) PRIVATE(BETA,PI)*
 - Το end directive είναι προαιρετικό αλλά βοηθά στον έλεγχο του κώδικα.
 - Case Insensitive.
 - Παράδειγμα: **!\$OMP directive**
[structured block of code]
!\$OMP end directive
- **C/C++:** *#pragma omp directive.name [clause]*
 - Παράδειγμα: *#pragma omp parallel default(shared) private(beta,pi)*
 - Case Sensitive.

Γενικά: Οι compilers εμπεριέχουν μια μεταβλητή η οποία κατά τη μετάφραση ενεργοποιεί όλες τις OpenMP εντολές (OpenMP directives).

Δημιουργία Παράλληλης Περιοχής

Η παράλληλη περιοχή (parallel region) είναι ένα κομμάτι του κώδικα που μπορεί να εκτελεστεί από πολλαπλές δέσμες (threads). Είναι η σημαντικότερη εντολή του OpenMP.

Μόλις το πρόγραμμα συναντά μια εντολή *parallel* δημιουργεί πολλαπλές threads οι οποίες εκτελούν τον ίδιο κώδικα.

Format:

❑ Fortran:

```
!$OMP PARALLEL [clause ...]  
IF (scalar_logical_expression)  
PRIVATE (list)  
SHARED (list)  
DEFAULT (PRIVATE | FIRSTPRIVATE | SHARED | NONE)  
FIRSTPRIVATE (list)  
REDUCTION (operator: list)  
COPYIN (list)  
NUM_THREADS (scalar-integer-expression)  
    block  
!$OMP END PARALLEL
```


Παράλληλη Περιοχή

Format:

□ C:

```
#pragma omp parallel [clause ...] newline
if (scalar_expression)
private (list)
shared (list)
default (shared | none)
firstprivate (list)
reduction (operator: list)
copyin (list)
num_threads (integer-expression)
structured_block
```

- Η μεταβλητή περιβάλλοντος (environmental variable) **OMP_NUM_THREADS** καθορίζει πόσες threads θα χρησιμοποιηθούν. Συνήθως ο αριθμός των threads είναι ο αριθμός των επεξεργαστών του συστήματος. **Οι threads αριθμούνται από 0 ως P-1.**
- **omp_get_thread_num()**: επιστρέφει τον αριθμό της συγκεκριμένης thread.
- **omp_get_num_threads()**: επιστρέφει τον συνολικό αριθμό των threads.

Παραλληλισμός Επαναληπτικών Διαδικασιών

Παραλληλισμός επαναληπτικών διαδικασιών (loops) με την εντολή *!omp do*.

Format:

□ C:

```
#pragma omp for [clause ...] newline  
schedule (type [,chunk])  
.....  
for_loop
```

□ Fortran:

```
!$omp do [clause ...]  
        SCHEDULE (type [,chunk])  
        .....  
do_loop  
!$omp end do
```

- **schedule**: περιγράφει πως κατανέμονται οι επαναλήψεις του loop. Ο τύπος (type) μπορεί να είναι στατικός (static) ή δυναμικός (dynamic). Κάθε κομμάτι έχει μέγεθος chunk. Αν το μέγεθος δεν ορίζεται οι επαναλήψεις ισοκατανέμονται (αν αυτό είναι δυνατόν) σε κάθε επεξεργαστή.

Παράδειγμα: Παραλληλισμός Loop με OpenMP

```
#include <omp.h>  
#define CHUNKSIZE 100  
#define N 1000  
main () {  
  
int i, chunk;  
float a[N], b[N], c[N];  
  
/* Some initializations */  
for (i=0; i < N; i++)  
    a[i] = b[i] = i * 1.0;  
chunk = CHUNKSIZE;  
  
#pragma omp parallel shared(a,b,c,chunk) private(i)  
{  
    #pragma omp for schedule(dynamic,chunk) nowait  
    for (i=0; i < N; i++)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
    } /* end of parallel section */  
  
}
```


Περισσότερες Εντολές OpenMP

- **OMP Section:** Χρησιμοποιείται για παραλληλισμό μη επαναληπτικής διαδικασίας (όχι loop). Δηλώνει ότι η ακόλουθη περιοχή θα κατανεμηθεί σε διαφορετικές threads. Κάθε section εκτελείται από άλλη thread.

Format:

□ C:

```
#pragma omp sections [clause ...] newline
{
    #pragma omp section newline
    block of code
    #pragma omp section newline
    block of code
}
```

□ Fortran:

```
!$OMP SECTIONS [clause ...]
!$OMP SECTION
    block of code
!$OMP SECTION
    block of code
!$OMP END SECTIONS
```


Περισσότερες Εντολές OpenMP

- **OMP Master:** Δηλώνει ότι η ακόλουθη περιοχή θα εκτελεστεί μόνο από την κεντρική thread (κεντρικό επεξεργαστή).
C: *#pragma omp master*
Fortran: *!\$OMP MASTER*
- **OMP Single:** Δηλώνει ότι η ακόλουθη περιοχή θα εκτελεστεί μόνο από μία (οποιαδήποτε) thread.
C: *#pragma omp single*
Fortran: *!\$OMP SINGLE*
- **OMP PARALLEL DO/ parallel for:** Συνδυασμός 2 εντολών OpenMP. Ισοδύναμο με χρήση 2 διαδοχικών εντολών, δηλαδή *#pragma omp parallel for* είναι ισοδύναμο με ένα *#pragma omp parallel* που ακολουθείται από ένα *#pragma omp for*.
- ... Πολλές Ακόμη (Δείτε το Manual του OpenMP).

Βιβλιογραφία

- *Parallel Programming*, B. Wilkinson, M. Allen, Prentice Hall, 2nd Ed. 2005.
- *Introduction to Parallel Computing*, A. Grama, G. Karypis, V. Kumar, A. Gupta, Addison-Wesley, 2003.
- *Parallel Computing: Theory and Practice*, M. J. Quinn, McGraw-Hill, 1994.
- POSIX Threads: <http://www.yolinux.com/TUTORIALS/LinuxTutorialPosixThreads.html>
- OpenMP: <http://openmp.org/wp/>